

TARIMSAL ÜRÜN İŞLEYEN KOBİ'LERİN YEREL EKONOMİK KALKINMAYA KATKILARI VE BUNA YÖNELİK STRATEJİ YAKLAŞIMLARI

Nilay ALUFTEKİN¹

Bülent GÜLÇUBUK²

Özet

Tarımın ekonomideki ağırlığı fazla olan ülkelerde, sanayileşmenin yanında tarımla bağlantılı olarak sanayi ve tarım sektörlerinin entegre bir şekilde ele alındığı politikaların uygulandığı görülmektedir. Bir anlamda tarımın sanayileşmesine paralel olarak geliştirilen bu politikalar aynı zamanda tarımsal ürünlerin üretim sürecinin sanayi ile entegre bir yapı kazanmasını da ifade etmektedir. Yani, tarımsal ürünlerin fiziksel ve/veya kimyasal olarak işlenerek gıda maddelerinin üretilmesi söz konusudur. Özellikle kırsal kalkınma çalışmalarında önemli bir rol oynayan bu entegre işletmeler, küçük ve orta ölçekli işletmeler olup, "Tarımsal Ürün İşleyen KOBİ'ler" (Agro-Based Small and Medium Size Enterprises-SMEs) olarak adlandırılmaktadır.

Tarımsal ürün işleyen KOBİ'ler yerel ekonomik kalkınmaya katkı sağlamak için uygulanan stratejilerin bir parçasıdır. Tarımsal ürün işleyen KOBİ'ler tarıma dayalı ürünlerin üretim, saklama, işleme ve dağıtımını içeren pazar ve özel girişimcilik odaklı işletmeler olarak tanımlanabilir. Gelişmekte olan ülkelerde bu tip işletmeler genelde emek yoğun ve küçük ve orta ölçekli işletmeler olup, tarımsal üretimin mevcut olduğu kırsal alanlarda ya da kırsal alanlara yakın merkezlerde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Türkiye'de yerel ekonomik kalkınmada tarımsal ürün işleyen KOBİ'leri ön plana çıkaran en önemli kriter; kaynak gereksinimlerini, mukayeseli üstünlüğü ve diğer sektörler ile tamamlayıcı bağlantıları en etkin şekilde sağlayacak yan sanayilerin belirlenebilmesidir. Özellikle hayvancılığa dayalı gıda ile meyve, sebze ve su ürünleri işleyen yan sanayiler yerelde ekonomik kalkınmada en uygun seçenekler olarak görülebilir. Bu seçenekler, katma değer, istihdam, kırsal ekonomi içinde ve dışındaki bağlantılar, yoksulluğu

¹ Çankaya Üniversitesi, baykal@cankaya.edu.tr

² Ankara Üniversitesi, gulcubuk@agri.ankara.edu.tr

azaltma, pazar, ihracat ve mukayeseli üstünlük kriterleri açısından ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Ürünlere hem katma değer kazandırmak, hem yerel ekonomik kalkınmanın sağlanması için tarımsal ürün işleyen KOBİ'leri yerelde oluşturmak, hem de bu tür işletmelerin yerel ekonomilere katkılarının artırılması aynı zamanda AB'ye uyum sürecindeki ülkemizde kırsal kalkınmanın da gerçekleştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bildiride, yerel ekonomik kalkınma hakkında öz bilgi verildikten sonra tarımsal ürün işleyen KOBİ'lerin yerel ekonomik kalkınmaya katkı biçimleri, bu yöndeki stratejiler, politika uygulamaları tartışılacak ve konu ile ilgili olarak Karaman ilinde 30 adet tarımsal ürün işleyen KOBİ'yi kapsayan araştırma sonuçları ele alınacaktır. Söz konusu araştırmada tarımsal ürün işleyen KOBİ'lerin yerel ekonomik kalkınmaya katkıları hammadde değerlendirilmesi, katma değer yaratma, istihdam yaratma, pazarlama, ihracat gibi parametreler açısından incelenmiş ve bu KOBİ'lerin üretimdeki sorunları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, tarımsal ürün işleyen KOBİ, yerel ekonomik kalkınma, kırsal kalkınma